

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

26.10.2022. Nr. 1.7-2/1027

Uz 01.09.2022 Nr. BNP/2022/4.7/1553/N

Bauskas novada pašvaldībai

Par SIA "Dzīvokļu komunālā saimniecība"

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Bauskas novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) par Pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā SIA “Dzīvokļu komunālā saimniecība” (turpmāk – DZKS).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka ir veikts VPIL 88. panta otrajā daļā paredzētais rīcības juridiskais un ekonomiskais izvērtējums, kā arī viedokli ir sniegušas biedrība “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK) un biedrība “Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija” (turpmāk – LŪKUA), KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

LTRK ieskatā, publiskā pārvalde var iesaistīties komercdarbībā, ja tā izpilda vismaz vienu no diviem kritērijiem: 1) publiskas pārvaldes kapitālsabiedrība apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus, nodrošinot to vērtības pieaugumu un tautsaimniecības izaugsmi, vienlaikus nesot atbildību sabiedrības priekšā par to izmantošanu, un/vai 2) iesaistoties komercdarbībā tiek novērsta brīvā tirgus nepilnības¹. LTRK aicinājusi Pašvaldību, lemjot par līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās, ņemt vērā iepriekš minētos LTRK priekšnoteikumus. Tāpat LTRK aicina pārskatīt kapitālsabiedrību sniegtos pakalpojumus un pēc iespējas vairāk kapitālsabiedrību darbības nodrošināšanā iesaistīt privāto sektoru.

LŪKUA norādījusi, ka, tās ieskatā, Pašvaldībai ir nepieciešams saglabāt dalību visos ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedzošajos uzņēmumos, t.sk. DZKS, SIA „Bauskas ūdens”, SIA „Īslīces ūdens”, SIA „Kūdrinieks” un SIA „Mūsu saimnieks”. Turklāt, biedrības ieskatā, ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšana ir vides un sabiedrības drošības un veselības jautājums, līdz ar to šo pakalpojumu sniegšanu nedrīkst nodot privāto tirgus dalībnieku rokās.

¹ LTRK pamatnostādnes publiskas personas dalībai komercdarbībā. Pieejamas šeit:

https://www.ltrk.lv/sites/default/files/inline-files/LTRK_pn_publisk%C4%81s%20p%C4%81rvaldes%20dal%C4%abba%20komercd_0.pdf

Vienlaikus biedrība norādījusi uz iespēju Pašvaldībai perspektīvā izskatīt iespēju reorganizēt esošos ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējus, tos apvienojot vienā lielā ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējā, tādējādi veiksmīgāk īstenojot ilgtspējīga ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšanu.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % DZKS kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.²

DZKS 22.06.2021. apstiprinātajos statūtos³ ir norādīti vairāk kā 35 komercdarbības veidi atbilstoši NACE klasifikatoram. Vienlaikus Izvērtējumā sniegta informācija, ka DZKS faktiski nodarbojas ar šādiem komercdarbības veidiem – ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanu, namu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu, atkritumu apsaimniekošanu, teritoriju labiekārtošanu un kopšanu, Iecavas tirgus apsaimniekošanu, kā arī dažādiem ar ūdenssaimniecības nozari saistītiem maksas pakalpojumiem. Visi pakalpojumi tiek sniegti Iecavas pilsētas un pagasta teritorijā.

Nemot vērā, ka DZKS neveic komercdarbību visās statūtos norādītajās darbības nozarēs, Izvērtējumā secināts, ka būtu jāveic izmaiņas DZKS statūtos, norādot tikai tos komercdarbības veidus, kuros DZKS faktiski darbojas.

KP atbalsta DZKS statūtu pārskatīšanu un precizēšanu atbilstoši faktiskajai kapitālsabiedrības darbībai.

Pamatdarbība

Ūdenssaimniecības (ūdensapgādes un kanalizācijas) pakalpojumi

Kā norādīts sagatavotajā Izvērtējumā, ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanā DZKS darbojas stratēģiski svarīgā nozarē, tā savas kompetences ietvaros veic likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktos, no pašvaldības autonomajām funkcijām izrietošos uzdevumus – organizē iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana).

DZKS 19.20.2017. noslēgts līgums (spēkā līdz 01.09.2027.) ar Iecavas novada pašvaldību par ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kas piešķir DZKS ekskluzīvas tiesības sniegt ūdenssaimniecības pakalpojumus Iecavas novada teritorijā.

Galvenie DZKS resursi: 5 artēziskie urbumi (dziļums 70 m -180 m), 2 dzeramā ūdens sagatavošanas stacijas – Iecavā (ražība 1400 m³/dnn), Zālītē (ražība 50 m³/dnn), 1 pirmā pacēluma sūkņu stacija, 2 dzerama ūdens rezervuāri ar kopējo tilpumu 260 m³ katrs, 5 notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar bioloģisko notekūdeņu attīrīšanu, ar ražību līdz 6000 m³/dnn, 31 kanalizācijas sūkņu stacija, 27,51 km ūdensvada tīklu, 20,02 km paštecēs kanalizācijas tīklu, 3,97 km spiedvadu kanalizācijas tīkli, 12 transporta vienības (ieskaitot specializēto tehniku).

DZKS nodrošina ūdensapgādi aptuveni 4300 iedzīvotājiem un notekūdeņu savākšanas pakalpojumus aptuveni 1850 mājsaimniecībām.

DZKS realizē projektu “Dzeramā ūdens apgādes tīklu attīstība Iecavas novadā II kārtā” (projekts tiek realizēts par uzņēmuma līdzekļiem) un Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansētu ūdenssaimniecības attīstības projektu “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Iecavas novadā, II kārtā”. Projektu ietvaros tiks veikti sekojoši darbi – ierīkoti jauni un pārbūvēti esošie ūdensapgādes inženiertīkli 10 km garumā, ierīkotas piecas jaunas kanalizācijas sūkņu stacijas un ierīkoti jauni kanalizācijas inženiertīkli 11 km garumā (tai skaitā kanalizācijas spiedvads – 1,1 km garumā).

2021. gadā DZKS ieņēmumi no pamatdarbības ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā sastādīja 28 % no kopējiem DZKS ieņēmumiem. 2021. gada pirmajā pusgadā Iecavas novada pašvaldība veikusi naudas ieguldījumu DZKS pamatkapitālā, kā rezultātā pamatkapitāls palielināts par 74 156 EUR.

DZKS ir izveidota materiāltehniskā bāze un ir uzkrāta pieredze kvalitatīvu pakalpojumu

² <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/43603016206>

³ <https://www.iecavasdzks.lv/files/20220526bu/Stat%C5%ABti.pdf>

sniegšanā un investīciju piesaistei jaunu tīklu un objektu izbūvē, tā ir veikusi lielus ilgtermiņa ieguldījumus infrastruktūrā – inženiertīklos, komunikācijās, iekārtās, to izbūvē, uzturēšanā un modernizēšanā, piesaistot ES fondu līdzekļus. DZKS darbība skar būtiskas iedzīvotāju intereses, līdz ar to Pašvaldības uzdevums un mērķis ir nodrošināt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus pakalpojumus, kuru tarifi atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām.

Konkrētajās teritorijās nav citu ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju, līdz ar to ir izveidojusies tirgus nepilnība. Kā arī secināts, ka, nododot šādu pakalpojumu sniegšanu privātam komersantam, pastāvētu augsts risks ūdenssaimniecības pakalpojumu nepieejamībai iedzīvotājiem.

KP atzīst, ka DZKS sniegtie pamatpakalpojumi ūdenssaimniecības jomā (ūdensapgāde un kanalizācija) var tikt atzīti par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka DZKS veic pašvaldības autonomo funkciju, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus daļā Pašvaldības administratīvās teritorijas. Kā arī DZKS pārvaldītā ūdenssaimniecības infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, jo tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti ES finanšu instrumentu līdzekļi. Šādus pakalpojumus konkrētajā Pašvaldības administratīvajā teritorijā citi tirgus dalībnieki nepiedāvā.

Namu pārvaldīšana un apsaimniekošana

Namu pārvaldīšana un apsaimniekošana ir viens no būtiskākajiem DZKS darbības veidiem, ieņēmumi no šī darbības veida sastāda 25 % kopējo DZKS ieņēmumu struktūrā.

DZKS pārvalda un apsaimnieko 32 daudzdzīvokļu mājas, ar kopējo platību virs 55 000 m². Šo māju dzīvokļu īpašnieki nav pārņēmuši pārvaldīšanas tiesības, un to pārvaldīšanu DZKS veic Pašvaldības vārdā, izpildot Pašvaldības pienākumu saskaņā ar likuma “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” (turpmāk – Likums) 50. panta septīto daļu. Kā norādīts KP iesniegtajā Izvērtējumā, Līgums, ar kuru pašvaldība pilnvaro DZKS pārvaldīt un apsaimniekot tās valdījumā nodoto nekustamo īpašumu, noslēgts 10.09.2017. (bija spēkā līdz 20.09.2022).

Tāpat DZKS pakalpojumus izmanto arī 5 īpašnieku pārņemtās mājas Iecavas teritorijā, jo nav citu pilna apjoma pārvaldīšanas pakalpojuma sniedzēju, kas var nodrošināt gan mājas pārvaldi, gan fizisko uzturēšanu. Vienu dzīvojamo māju Iecavā apsaimnieko privātais komersants SIA “R.E.D. Namu serviss”. Konkrētajā teritorijā ir izveidotas biedrības savu atsevišķu māju apsaimniekošanai, taču citu māju apsaimniekošanā tās nav gatavas piedalīties.

Lai gan privāto komersantu saimnieciskās darbības veikšanai novada teritorijā nav šķēršļu, Izvērtējumā norādīts, ka privātie komersanti nepiedāvā attiecīgos pakalpojumus, jo ir apgrūtināošs darbs (komunikācija) ar dzīvokļu īpašniekiem, atbildība, nav pieprasījuma ekonomiski izdevīgos apjomos, ir zema iedzīvotāju maksātspēja.

Līdz ar to secināts, ka, sniedzot šo pakalpojumu, DZKS novērš tirgus nepilnību VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē attiecībā uz apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu, kā arī pilda Pašvaldības pienākumu saskaņā ar Likuma 50. panta septīto daļu. Sniedzot Pašvaldības dzīvojamā fonda pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus, DZKS novērš tirgus nepilnību tām dzīvojamajām mājām, kurām nav pārņemtās pārvaldīšanas tiesības.

Attiecībā uz nekustamo īpašumu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu KP norāda, ka, tās ieskatā, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšana ir pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja ir konstatējami VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie priekšnoteikumi (tirgus nepilnība) vai arī pakalpojumi tiek sniegti, pamatojoties uz Likuma 50. panta septīto daļu, kas var tikt uzskatīts par izņēmuma gadījumu.

Ņemot vērā Izvērtējumā sniegto informāciju, KP ieskatā, DZKS darbība namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas jomā var tikt atzīta par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam, ja tirgū nav citi tirgus dalībnieki vai arī šie tirgus dalībnieki dažādu iemeslu dēļ nevēlas sniegt namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus konkrētajās Pašvaldības teritorijās.

Vienlaikus KP norāda Pašvaldībai un DZKS, ka, darbojoties šajā tirgū, regulāri jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību Konkurences likuma 14.¹ pantam⁴. KP uzsver Pašvaldības un tās kapitālsabiedrību īpašo atbildību, darbojoties tirgū, ievērot un nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, neradot šķēršļus privāto komersantu komercdarbībai, kas vēlētos ienākt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tirgū konkrētajās Pašvaldības teritorijās.

Kā arī gadījumā, ja DZKS turpinās nodrošināt namu pārvaldīšanu, atsevišķu pakalpojumu sniegšanu pārvaldīšanas pakalpojumu ietvarā (piemēram, telpu un teritoriju uzkopšanas pakalpojumus, remonta pakalpojumus), KP ieskatā, ir iespējams nodot privātajiem tirgus dalībniekiem, DZKS nodrošinot pakalpojumu kontroles un uzraudzības funkcijas.

Tāpat, ņemot vērā Izvērtējumā sniegto informāciju, ka lielāko daļu no pārvaldītajām mājām DZKS pārvalda un apsaimnieko, izpildot Likuma 50. panta septītajā daļā noteiktos Pašvaldības pienākumus, KP ieskatā, Pašvaldībai un DZKS būtu aktīvāk jāveicina iedzīvotāju iesaiste lēmumu pieņemšanā attiecībā uz sava dzīvojamā īpašuma apsaimniekotāju. KP uzsver, ka ir būtiski, ka Pašvaldība ir izpildījusi tai ar Likumu uzlikto pienākumu sasaukt dzīvokļu īpašnieku kopsapulci, lai lemtu par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību nodošanu dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai.

Atkritumu saimniecības pakalpojumi

Starp Iecavas novada pašvaldību un DZKS 31.10.2016. ir noslēgts „Līgums par atkritumu apsaimniekošanu Iecavas novada administratīvajā teritorijā” (līgums spēkā līdz 31.12.2022.). Ar līgumu pašvaldība (pamatojoties uz 13.09.2011. saistošajiem noteikumiem Nr. 17) piešķirusi DZKS tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus fiziskām un juridiskām personām Iecavas novada administratīvajā teritorijā (*teritorija pirms administratīvi teritoriālās reformas*). Atkritumi tiek nogādāti apglabāšanai Zemgales reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošajā sadzīves atkritumu šķirošanas stacijā un poligonā “Brakšķi”, kas atrodas Līvberzes pagastā, Jelgavas novadā, kā arī atsevišķi tiek savākta plastika, papīrs, kurus apsaimnieko SIA “ECO Baltija vide”.

Atbilstoši līdzšinējai Iecavas novada pašvaldības koncepcijai DZKS ir vienīgais šī pakalpojuma sniedzējs Iecavas pilsētā un Iecavas pagastā. Taču, tā kā šajā tirgus segmentā nav konstatējama tirgus nepilnība, Pašvaldības skatījumā būtu ieteicama DZKS pakāpeniska iziešana no atkritumu saimniecības pakalpojumu tirgus.

KP vērtējumā atkritumu savākšana ir atzīstama par stratēģiski svarīgu pakalpojumu VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē. Tomēr, KP ieskatā, konkrēta pakalpojuma noteikšana par stratēģiski svarīgu ir atzīstama tikai par vienu no priekšnoteikumiem, lai atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktam publiskai personai būtu tiesisks pamats sniegt šādu pakalpojumu, piemērojot tiesību normā paredzēto izņēmumu. Lai pamatotu šādu izņēmumu, likums (VPIL 88. panta otrā daļa) tieši nosaka, ka publiskai personai ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir pienākums veikt tirgus izpēti, novērtējot pieejamās alternatīvas, tostarp, vai konkrēto pakalpojumu vienlīdz efektīvi sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un vai privātie tirgus dalībnieki ir spējīgi efektīvi nodrošināt konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu.

KP secina, ka Pašvaldība, ir konstatējusi, ka atkritumu apsaimniekošanas (savākšanas) tirgū nav konstatējama tirgus nepilnība un atzinīgi vērtē Pašvaldības izdarīto secinājumu, ka DZKS būtu pakāpeniski jāiziet no konkrēto pakalpojumu sniegšanas tirgus.

Tā kā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Pašvaldības teritorija ir paplašinājusies, KP ieskatā, privātie komersanti būtu ieinteresēti sniegt atkritumu apsaimniekošanas (savākšanas) pakalpojumus Pašvaldības teritorijā, līdz ar to Pašvaldībai publiskā iepirkuma rezultātā būtu iespēja saņemt cenas ziņā konkurētspējīgākus piedāvājumus

⁴ Konkurences likuma 14.¹pants, sk. Konkurences likums (redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2020.), <https://likumi.lv/ta/id/54890-konkurences-likums>

no privātajiem tirgus dalībniekiem, jo tieši komersantu savstarpējās sāncensības apstākļos ir iespējams nodrošināt izdevīgākās cenas, kā arī nepieciešamās kvalitātes atkritumu savākšanas pakalpojumu Pašvaldībai, tās iedzīvotājiem un komersantiem.

Līdz ar to, KP lūdz Pašvaldību sniegt informāciju par turpmāko iespējamo DZKS darbību atkritumu apsaimniekošanas jomā (sākot no 01.01.2023.), ņemot vērā Izvērtējumā norādīto, ka būtu iespējama pakāpeniska DZKS iziešana no atkritumu apsaimniekošanas tirgus.

Teritoriju labiekārtošana un kopšana

Likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību, t.sk. ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana, parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana, kapsētu izveidošana un uzturēšana.

Teritoriju labiekārtošanu un uzkopšanu DZKS veic saskaņā ar deleģēšanas līgumu, kas noslēgts ar Pašvaldību. Par šī pakalpojuma sniegšanu (atbilstoši deleģējuma līgumam) tiek saņemta pašvaldības budžeta dotācija, kas 2021. gadā ieņēmumos sastādīja 17%. Ir izveidota vienota Iecavas pilsētas un pagasta dārzkopības struktūra, kuras darbībā ietilpst kapsētu uzturēšana un apsaimniekošana, Pašvaldības teritoriju labiekārtošana un uzkopšana.

Ņemot vērā DZKS pieredzi, reputāciju, resursus un pieejamo personālu, Pašvaldība konkrēto pakalpojumu saņemšanai līdz šim ir izvēlējusies DZKS.

Izvērtējumā norādīts, ka šo pakalpojumu sniegšanā konstatējama tirgus nepilnība, jo nav citu pakalpojumu sniedzēju. Taču secināts, ka teorētiski attiecīgos uzdevumus Pašvaldība varētu deleģēt arī kādam citam pakalpojumu sniedzējam.

KP norāda, ka, tās ieskatā šo pakalpojumu sniegšanas tirgū pirmšķietami nav konstatējama tirgus nepilnība VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē, kā arī šo pakalpojumu sniegšana nevarētu tikt pamatota ar citiem VPIL 88. panta pirmās daļas priekšnoteikumiem.

No likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 2. punkta izrietošā pašvaldības autonomā funkcija – gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu – var tikt organizēta citā veidā, nevis deleģējot šīs funkcijas veikšanu Pašvaldības kapitālsabiedrībai.

Kaut arī tiesību normas paredz pašvaldības tiesības noteiktos gadījumos izmantot *in-house* procedūru (pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana konkrētās publiskās personas kapitālsabiedrībai), izvēloties kādu no normatīvajos aktos noteiktajiem risinājumiem, būtu jāņem vērā arī konkurences neitralitātes apsvērumi. No konkurences aizsardzības un attīstības ietvara, KP ieskatā, *in-house* procedūra, ņemot vērā tās ilgtermiņa negatīvo ietekmi uz privāto tirgus dalībnieku konkurētspēju un konkurenci kopumā, būtu piemērojama tikai gadījumos, ja publiska persona var pamatot tirgus nepilnības pastāvēšanu un to, ka *in-house* procedūras piemērošana konkrētajā gadījumā nodrošina efektīvāko risinājumu nepieciešamā mērķa sasniegšanai.

Tā kā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Pašvaldības teritorija ir paplašinājusies, kā arī ņemot vērā Pašvaldības teritorijas atrašanās vietu Latvijā, pirmšķietami privātie komersanti būtu ieinteresēti sniegt teritoriju labiekārtošanas un uzturēšanas pakalpojumus Pašvaldības teritorijā, kā arī Pašvaldībai publiskā iepirkuma rezultātā būtu iespēja saņemt cenas ziņā konkurētspējīgākus piedāvājumus no privātajiem tirgus dalībniekiem. Līdz ar to, KP ieskatā, ir būtiska publisko iepirkumu organizēšana šādu pakalpojumu saņemšanai, lai tādējādi nodrošinātu pēc iespējas plašāku privātā sektora komersantu iesaisti, pēc nepieciešamības publiskas personas kapitālsabiedrībai saglabājot pakalpojumu uzraudzības un koordinācijas funkcijas.

Iecavas tirgus apsaimniekošana

Viens no DZKS darbības veidiem ir Iecavas tirgus teritorijas apsaimniekošana. Ieņēmumi no šī darbības veida sastāda 4% no kopējiem DZKS ieņēmumiem. Ieņēmumi no konkrētā darbības veida atpelnā tirgus uzturēšanas izdevumus.

DZKS pati neiesaistās tirdzniecībā. Konkrētā darbības veida ietvaros ikdienā tiek

iznomātas kiosku telpas un svētdienās tiek organizēta tirgus vietu darbība arī ārpus telpām, pēc būtības nodrošinot tirdzniecības platformu konkrētajā administratīvajā teritorijā esošajiem lauksaimniekiem un amatniekiem. Kaut gan Iecavas pilsētā ir piedāvājums ar iepirkšanās vietām, tirgum alternatīvas tirdzniecības vietas nav, kur vienuviet iespējams pastāvīgi tik plašā apmērā nodrošināt vietējās produkcijas tirdzniecību tieši no produkcijas audzētājiem un amatniekiem. Komersanti nav izrādījuši interesi par jauna tirgus vai līdzīga veida tirdzniecības platformas izveidi.

Izvērtējumā secināts, ka visticamāk no patērētāju puses nevarētu pastāvēt aizvietojamība arī starp vairāku pašvaldību administratīvās teritorijās ierīkotiem tradicionāliem tirgiem vai citiem Pašvaldības teritorijā funkcionējošiem tirgiem.

Konkrētos pakalpojumus DZKS sniedz tirgus nepilnības apstākļos, līdz ar to, Pašvaldības ieskatā, ir konstatējams VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais priekšnoteikums, kad publiskas personas līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

KP secina, ka DZKS, nodrošinot tirgus apsaimniekošanu, sniedz pakalpojumus (tirdzniecības platformas nodrošināšana) tirgus nepilnības apstākļos, līdz ar to ir konstatējams VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais priekšnoteikums, kad publiskas personas līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama. Tik tālu, cik DZKS pati neiesaistās un neplāno iesaistīties tirdzniecībā, bet nodrošina platformu tirdzniecībai tradicionālajā tirgū, KP nesaskata pamatu iebilst.

Vienlaikus KP aicina Pašvaldību vērtēt iespēju tirgus apsaimniekošanu nodot privātajam sektoram, ja privātā sektora uzņēmumi būtu ieinteresēti nodarboties ar šādu darbības veidu, kas līdz ar to sekmētu arī Pašvaldības autonomās funkcijas⁵ – saimnieciskās darbības sekmēšana administratīvā teritorijā – īstenošanu, kas sevī iekļauj arī privāto kapitālsabiedrību ienākšanas tirgū veicināšanu. Kā arī, KP ieskatā, būtu vērtējama iespēja atsevišķus DZKS nepieciešamos pakalpojumus, kas nepieciešami tirgus uzturēšanai, saņemt ārvalsts pakalpojumā, DZKS saglabājot pakalpojumu uzraudzības un koordinācijas funkcijas.

Kā arī KP aicina Pašvaldību un DZKS nodrošināt publiski pieejamu informāciju par tirdzniecības vietu nomas maksām Iecavas tirgus teritorijā.

Papildpakalpojumi

DZKS sniegtie papildpakalpojumi veido 8 % no kopējiem DZKS ieņēmumiem.

DZKS sniedz šādus maksas pakalpojumus:

- 1) transporta pakalpojumi (ekskavators - sniega tīrīšana, rakšanas darbi);
- 2) ūdens un kanalizācijas tīklu pieslēgšana centralizētai sistēmai;
- 3) santehniķu pakalpojumi (plombēšana, skaitītāju maiņa, bojājumu novēršana dzīvokļos, privātmājās),

4) remontdarbi – pēc juridisko un fizisko personu pieteikuma;

5) elektriķa pakalpojumi;

6) asenizācija.

Kā norādīts Izvērtējumā, DZKS sniegtie papildu pakalpojumi ir cieši saistīti ar DZKS pamata pakalpojumu – centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas apsaimniekošanas pakalpojumu. Pašvaldības līdzdalība DZKS attiecībā uz tās sniegtajiem papildu pakalpojumiem neierobežo konkurenci un neliedz citiem tirgus dalībniekiem piedāvāt atbilstošas kvalitātes pakalpojumus. Noteiktā maksa par pakalpojumu sedz tā izmaksas. Pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu, tie ir cieši saistīti ar pamatpakalpojumu, pakalpojumi nodrošina resursu lietderīgu izmantošanu administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs un nav saistīti ar būtiskām investīcijām no DZKS puses.

Attiecībā uz papildpakalpojumu sniegšanu KP uzsver, ka, tās ieskatā, lai efektīvi izmantotu publiskas personas kapitālsabiedrības pamatdarbības veikšanai nepieciešamos resursus, papildpakalpojumu veikšana var būt attaisnojama, ja izpildās visi turpmāk norādītie

⁵ Likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 10. punkts, <https://likumi.lv/ta/id/57255>.

kritēriji:

- 1) pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu/konkurenci;
- 2) pakalpojumi ir racionāli un cieši saistīti ar pamatpakalpojumu;
- 3) pakalpojumi nodrošina resursu lietderīgu izmantošanu (veicina publiskas personas kapitālsabiedrības maksātspēju), vienlaikus ir svarīgi, ka tiek rūpīgi izvērtēta šādu resursu uzturēšanas pamatotība, lai konkrētā papildpakalpojuma sniegšana nebūtu vērtējama jau kā pamatpakalpojums;
- 4) pakalpojumi nav saistīti ar būtiskām investīcijām no publiskas personas kapitālsabiedrības puses.

Tomēr, KP uzsver publisko personu īpašo atbildību ievērot konkurences neitralitāti, līdz ar ko, lai novērstu konkurences neitralitātes riskus, publiskas personas kapitālsabiedrībām būtu jāatturas no tādu pakalpojumu sniegšanas, ko spētu nodrošināt privātā sektora uzņēmumi. Tādējādi, KP ieskatā, Pašvaldībai un DZKS būtu rūpīgi jāvērtē un DZKS jāatturas no tādu pakalpojumu sniegšanas, ko spētu nodrošināt privātā sektora uzņēmumi, t.sk. transporta pakalpojumi, dažāda veida remontdarbu un būvdarbu veikšana (t.sk. pieslēgumu izbūve centralizētajiem ūdenssaimniecības tīkliem), santehniķu pakalpojumi, kas ietver arī skaitītāju uzstādīšanas, nomaiņas un plombēšanas pakalpojumus (saglabājot avārijas dienestu), elektriķu pakalpojumi, u.c.

Attiecībā uz asenizācijas pakalpojumu sniegšanu, iepazīstoties ar Pašvaldības tīmekļa vietnē ievietoto Decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniedzēju reģistru⁶, KP secina, ka DZKS nav reģistrējusies kā decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniedzējs Pašvaldības teritorijā. Kā arī informācija par asenizācijas pakalpojumu sniegšanu nav pieejama DZKS tīmekļa vietnē⁷. Līdz ar to, KP lūdz precizēt informāciju par DZKS sniegtajiem asenizācijas pakalpojumiem, t.sk., norādot, kādu DZKS ieņēmumu daļu veido šie pakalpojumi.

Noslēgumā, ņemot vērā, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Pašvaldība ir kapitāla daļu turētājs kapitālsabiedrībās, kuru darbības veidi pārklājas KP aicina līdzdalības pārvērtēšanas ietvaros Pašvaldību vērtēt šo kapitālsabiedrību iespējamo reorganizāciju, piemēram, tās apvienojot, papildinot Izvērtējumu un iekļaujot tajā informāciju par izdarītajiem secinājumiem⁸.

Kā arī, kā KP jau vērsa Pašvaldības uzmanību 30.09.2022. vēstulē Nr. 1.7-2/918, VPIL 88. panta otrajā daļā ietvertais "*konsultēšanās pienākums*" paredz, ka Pašvaldībai KP atzinums ir jāsaņem izvērtējuma veikšanas gaitā, nevis pēc Pašvaldības lēmuma pieņemšanas par līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās.

Attiecīgi pēc KP atzinumu saņemšanas Pašvaldībai jāvērtē, vai nav nepieciešams veikt grozījumus Pašvaldības pieņemtajos lēmumos par līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁶ <https://www.bauska.lv/lv/decentralizeto-kanalizacijas-pakalpojumu-sniedzēju-registrs>

⁷ <https://www.iecavasdzks.lv/index.php?idx=158>

⁸ Par izdarītajiem secinājumiem informējot KP.